

ACCOUNTING AND TAXATION

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

УДК 657.1.012:334.012

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ АУТСОРСИНГ: СУТНІСТЬ, ПЕРЕВАГИ, НЕДОЛІКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ

Наталія Гуріна; Дмитро Гурін

Державний податковий університет, Ірпінь, Україна

Резюме. Сучасні умови підприємницької діяльності зумовлюють постійний пошук напрямків підвищення ефективності функціонування суб'єктів господарювання та підтримання їх конкурентоспроможності на ринку. Впровадження передових методів управління підприємством через делегування повноважень у певних сферах є одним зі способів досягнення вагомих результатів у сфері бізнесу. До таких методів належить бухгалтерський аутсорсинг. Метою дослідження є визначення економічної сутності та обґрунтування науково-практичних підходів до класифікації бухгалтерського аутсорсингу в Україні та аргументація доцільності його застосування. З'ясовано сутність та мету бухгалтерського аутсорсингу, розкрито особливості та актуальність застосування аутсорсингу на сьогодні. Наведено класифікацію видів аутсорсингу, узагальнено та уточнено класифікаційні ознаки, а також надано їх стислу характеристику. На етапі прийняття рішення щодо користування послугами бухгалтерського аутсорсингу виявлено потребу в обґрунтуванні доцільності його застосування малими, середніми та великими підприємствами. Оскільки у зв'язку з невеликою кількістю облікових працівників та незначним документообігом і обсягом господарських операцій, найбільшим сегментом користувачів, які застосовують аутсорсинг, виступає саме малий бізнес. Проте завдяки високій якості наданих послуг, і серед середнього та великого бізнесу зростає зацікавленість в аутсорсерах. Особливу увагу в статті приділено визначенню недоліків, а також розкриттю основних переваг бухгалтерського аутсорсингу, які сприяють його розвитку в Україні. Встановлено, що використання бухгалтерського аутсорсингу сприятиме стабілізації розвитку підприємства, ефективному використанню його внутрішнього потенціалу, підвищенню гнучкості та адаптованості до змін і поліпшенню конкурентних позицій підприємства у ринковому середовищі. Тобто, при обґрунтованому використанні бухгалтерський аутсорсинг є оптимальним варіантом отримання кваліфікованого бухгалтерського обслуговування при мінімальних витратах.

Ключові слова: бухгалтерський облік, аутсорсинг, бухгалтерський аутсорсинг, організація бухгалтерського аутсорсингу, аутсорсер.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.01.055

Отримано 01.12.2023

UDC 657.1.012:334.012

ACCOUNTING OUTSOURCING: ESSENCE, ADVANTAGES, DISADVANTAGES AND FEATURES OF IMPLEMENTATION

Nataliia Hurina; Dmytro Hurin

State Tax University, Irpin, Ukraine

Summary. Modern conditions of entrepreneurial activity require a constant search for ways to increase the efficiency of business entities and support their competitiveness on the market. Implementation of advanced

methods of enterprise management through delegation of authority in certain areas is one of the ways to achieve significant results in the business sphere. Such methods include accounting outsourcing. The purpose of the study is to determine the economic essence and substantiation of scientific and practical approaches to the classification of accounting outsourcing in Ukraine and to argue the expediency of its application. The article clarifies the essence and purpose of accounting outsourcing, discloses the features and relevance of the application of outsourcing at the present time. The classification of types of outsourcing is presented, the classification features are summarized and specified, and their concise characteristics are also provided. At the stage of decision-making regarding the use of accounting outsourcing services, the need to substantiate the feasibility of its use by small, medium and large enterprises was identified. Since, in connection with a small number of accounting employees and insignificant document flow and volume of business operations, the largest segment of users who apply outsourcing is precisely small business. However, due to the high quality of the services provided, interest in outsourcing is growing among medium and large businesses. Particular attention is paid in the article to the identification of shortcomings, as well as to the disclosure of the main advantages of accounting outsourcing, which contribute to its development in Ukraine. It has been established that the use of accounting outsourcing will contribute to the stabilization of the enterprise's development, effective use of its internal potential, increased flexibility and adaptability to changes, and improvement of the enterprise's competitive position in the market environment. That is, with justified use, accounting outsourcing is the best option for obtaining qualified accounting services at minimal costs.

Key words: *accounting, outsourcing, accounting outsourcing, organization of accounting outsourcing, outsourcer.*

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.01.055

Received 01.12.2023

Постановка проблеми. Сучасні умови підприємницької діяльності вимагають постійного пошуку можливостей підвищення ефективності функціонування підприємств та збільшення їх конкурентоспроможності на ринку. Одним з ключових інструментів досягнення цих цілей є вдосконалення системи управління, що спонукає до користування послугами бухгалтерського аутсорсингу. Аутсорсинг в Україні є досить перспективним, хоча й відносно новим напрямком. Проте на сьогодні відсутнє чітке юридичне та організаційно-методичне забезпечення для ефективного впровадження бухгалтерського аутсорсингу в діяльність підприємств. Актуальність даного дослідження зумовлена потребою розроблення теоретико-методологічних засад організації обліку на основі аутсорсингу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемні питання організації бухгалтерського обліку в умовах аутсорсингу вивчали: Банера Н. П., Бачо Р. Й., Гелей Л. О., Давидюк Т. В., Ляхович Г. І., Макарович В. К., Момот В. М., Назаренко О. В., Пилипенко С. М., Ромашко О. М., Скакун Л. С., Шушакова І. К. та інші. Переваги та недоліки аутсорсингу досліджено у наукових працях О. В. Назаренка [1]. Виокремлення класифікаційних ознак бухгалтерського аутсорсингу пропонували О. І. Волот [2], С. М. Пилипенко, Н. П. Банера, Л. О. Гелей [3] та Г. С. Кесарчук [4].

Ефективність та доцільність бухгалтерського аутсорсингу розглядають у своїх працях Г. І. Ляхович [5] та Л. С. Скакун [6]., О. М. Ромашко та І. К. Шушакова [7] приділяють увагу організації бухгалтерського аутсорсингу на підприємстві.

Мета дослідження полягає у визначенні економічної сутності та обґрунтуванні науково-практичних підходів до класифікації бухгалтерського аутсорсингу в Україні та аргументація доцільності його здійснення, що дасть змогу обґрунтувати підходи до організації обліку в умовах його застосування.

Постановка завдання. Для досягнення поставленої мети визначено такі основні завдання: дослідити сутність поняття «бухгалтерський аутсорсинг»; узагальнити класифікацію бухгалтерського аутсорсингу; визначити переваги та недоліки при користуванні послугами аутсорсингової компанії; окреслити перспективи розвитку вітчизняного бухгалтерського аутсорсингу.

Виклад основного матеріалу. Інформація бухгалтерського обліку відіграє пріоритетну роль при прийнятті ефективних управлінських рішень. Саме тому

ведення бухгалтерського обліку є обов'язковим для усіх суб'єктів господарювання незалежно від їх виду діяльності. Вивчення проблем у сфері організації бухгалтерського обліку на умовах аутсорсингу залишається ключовим у дослідженнях науковців, оскільки вирішення їх дозволить задовольнити інтереси і замовника, і виконавця в умовах неможливості залучення висококваліфікованого облікового персоналу шляхом введення його в штат підприємства у зв'язку з обмеженістю фінансових ресурсів.

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» «питання організації обліку належать до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) відповідно до законодавства й установчих документів» [8]. Можна зазначити, що «для ведення бухгалтерського обліку підприємство може вибирати самостійно варіанти його організації, серед яких доцільно виокремити:

- 1) введення до штату підприємства посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером;
- 2) самостійне ведення бухгалтерського обліку та складання звітності безпосередньо власником або керівником підприємства;
- 3) ведення на договірних засадах бухгалтерського обліку централізованою бухгалтерією або підприємством, суб'єктом підприємницької діяльності, самозайнятою особою, що провадять діяльність у сфері бухгалтерського обліку або аудиторської діяльності, тобто аутсорсинг» [8].

Аутсорсинг (від англ. «Outsourcing» – використання зовнішніх ресурсів) – угода, згідно з якою замовник доручає підряднику виконати певні завдання, зокрема, частину виробничого процесу або повний виробничий процес, надання послуг щодо підбору персоналу, допоміжні функції [9].

Використовується багато синонімів до терміна «бухгалтерський аутсорсинг» – «бухгалтерський облік на умовах аутсорсингу», «аутсорсинг бухгалтерських послуг». Розглянемо, як трактують термін «бухгалтерський аутсорсинг» науковці (табл.1).

Таблиця 1. Тракткування поняття «бухгалтерський аутсорсинг»

Автор	Поняття
Л. С. Скакун [10, с. 8]	Розуміється упорядкована система збирання, реєстрації та узагальнення інформації про майно та зобов'язання підприємства на основі суцільного, безперервного та документального відображення господарської діяльності з використанням послуг зовнішніх відносно підприємства суб'єктів
К. В. Бурко [11, с. 179]	Ведення бухгалтерії компанії спеціалізованими фірмами та/або особами без зарахування спеціалістів у штат компанії
Т. В. Давидюк [12, с. 16]	Послуга, завдяки якій сучасні підприємства мають можливість доручити виконання складних завдань компетентнішим компаніям, що здатні допомогти в питаннях ведення бухгалтерського обліку та оцінити можливості посилення конкурентоспроможності підприємства
Р. Й. Бачо, В. К. Макарович [13, с. 14]	Передавання, частково або повністю, функцій організації та ведення бухгалтерського обліку, а також складання та подавання фінансової звітності зовнішньому постачальнику або провайдеру, який надає конкретну послугу з обліку протягом встановленого часу за узгодженими розцінками, гарантуючи відповідну якість ведення обліку та розподіляючи ризики щодо ведення обліку на себе й замовника
С. М. Пилипенко, В. П. Мороз [14, с. 223]	Зовнішня компанія включається в робочі бізнес-процеси компанії-замовника як цілісний функціональний підрозділ, залишаючись при цьому організаційно і юридично самостійним

Джерело: складено авторами на основі джерел [10–14].

Отже, узагальнивши праці вчених, пропонуємо під бухгалтерським аутсорсингом розуміти договірні відносини, предметом яких є делегування підприємством сторонній організації певних функцій щодо ведення бухгалтерського обліку.

Погоджуємося з думкою О. В. Назаренка, що однією з причин відсутності активного розвитку аутсорсингу в Україні є недосконалість його нормативно-правового регулювання, зокрема те, що «українське право регулює аутсорсинг виключно у контексті аналогії до деяких правових норм, але водночас законодавство визначає економічну взаємодію через укладання договорів, а також те, що кожен має право займатися підприємницькою діяльністю, яка не заборонена законом. Проблемним питанням є також те, що немає визначення процесів аутсорсингу та відсутність контролю й відповідальності за порушення» [1, с. 51–52].

Недосконалість законодавчого регулювання сприяє й відсутності чіткої класифікації бухгалтерського аутсорсингу. Т. В. Давидюк зазначає, що «ринок аутсорсингових послуг включає у себе:

- виробничий (основний та допоміжний) аутсорсинг;
- аутсорсинг бізнес – процесів (бухгалтерський та фінансовий, управління інтелектуальними ресурсами, управління персоналом, здійснення лізингових та логістичних операцій);
- аутсорсинг І-Т-послуг; юридичних послуг та ін». [12, с. 203].

Класифікаційні ознаки бухгалтерського аутсорсингу наведено на рис. 1.

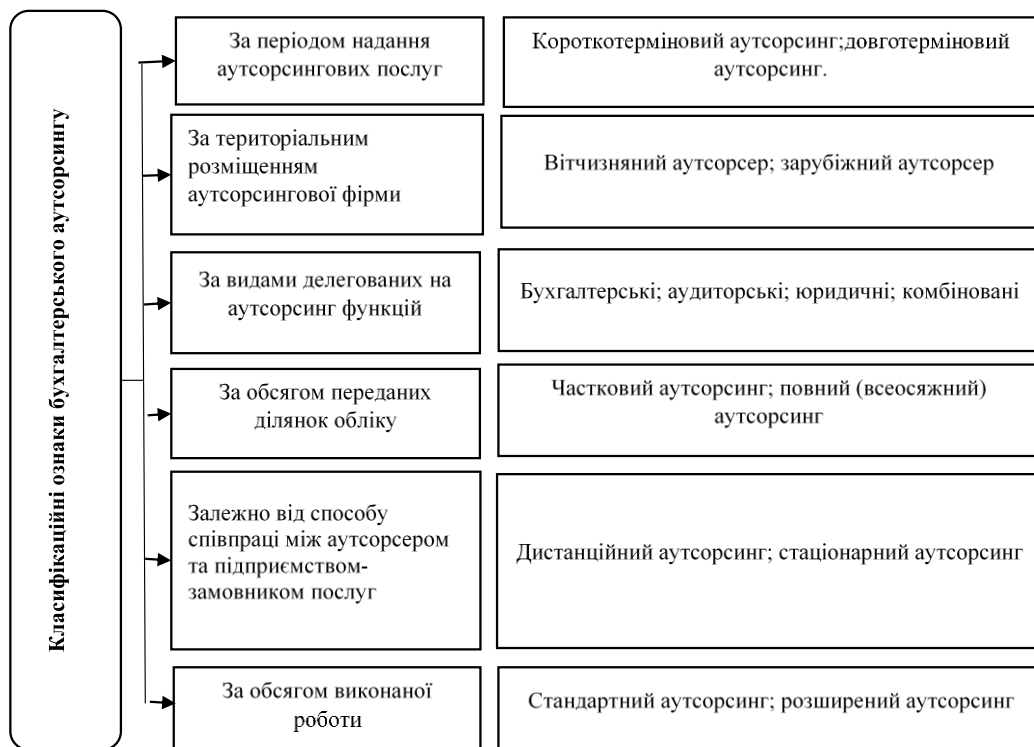

Рисунок 1. Класифікаційні ознаки бухгалтерського аутсорсингу

Джерело: складено авторами на основі джерел [1, 3].

Досить часто керівництво підприємства користується послугами ведення бухгалтерського обліку на умовах аутсорсингу, попередньо врахувавши переваги його застосування та недоліки (рис. 2). Серед основних переваг бухгалтерського аутсорсингу

можна виділити: скорочення витрат підприємства, пов'язаних з утриманням бухгалтерської служби, а також збільшення вільного часу і ресурсів, які будуть використані для підвищення результативності комерційної діяльності підприємства.

Рисунок 2. Основні переваги та недоліки бухгалтерського аутсорсингу

Джерело: складено авторами на основі джерел [1, с. 52; 4, с. 203].

Необхідно відзначити, що найвигідніше користуватися послугами бухгалтерського аутсорсингу малим та середнім підприємствам. Оскільки, у зв'язку з невеликою кількістю облікових працівників та незначним документообігом і обсягом господарських операцій, найбільшим сегментом користувачів, які застосовують аутсорсинг, виступає саме малий бізнес. Проте завдяки високій якості наданих послуг, і серед середнього та великого бізнесу зростає зацікавленість в аутсорсерах.

Висновки. Бухгалтерський аутсорсинг варто розглядати як одну із найефективніших форм організації обліку. Наведені тенденції свідчать про широке його застосування серед підприємств України, оскільки саме ведення бухгалтерського обліку на умовах аутсорсингу дає змогу підприємству оптимізувати витрати та зосередитися на розширенні своєї господарської діяльності.

Conclusions. So, as a result of the conducted research, it can be noted that accounting outsourcing should be considered as one of the most effective forms of accounting organization. The given trends indicate its widespread use among Ukrainian enterprises, since it is the outsourcing of accounting that allows the enterprise to optimize costs and focus on expanding its economic activity.

Список використаних джерел

1. Назаренко О. В., Суровицька А. В. Аутсорсинг бухгалтерського обліку: переваги, недоліки та особливості запровадження. Економіка та держава. 2018. № 12. С. 50–54. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2018.12.50>
2. Волот О. І., Митько А. П. Бухгалтерський аутсорсинг: сутність, класифікація та облік. Формування ринкових відносин в Україні. 2014. № 7. С. 76–79.

3. Пилипенко С. М., Банера Н. П., Гелей Л. О. Класифікація бухгалтерського аутсорсингу та доцільність його застосування в Україні. Науковий вісник НЛТУ України. 2021. Т. 31. № 3. С. 80–84. DOI: <https://doi.org/10.36930/40310312>
4. Кесарчук Г. С. Бухгалтерський аутсорсинг: поняття, види, переваги та недоліки. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2014. № 1. С. 201–204.
5. Ляхович Г. І. Етапи здійснення бухгалтерського аутсорсингу. Бізнес-Інформ. 2017. № 4. С. 324–328. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_4_54 (дата звернення: 29.11.2023 р.).
6. Скакун Л. С. Бухгалтерський аутсорсинг: розподіл відповідальності. Вісник ЖДТУ. Економічні науки. 2009. № 4 (50). С. 155–159.
7. Ромашко О. М., Шушакова І. К., Слободяник А. О. Організація бухгалтерського аутсорсингу на підприємстві. Економіка та суспільство. 2021. Випуск № 32. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/857/822> (дата звернення: 29.11.2023 р.).
8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV (в редакції від 01.07.2021 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 29.11.2023 р.).
9. Момот В. М., Смоляк О. О. Бухгалтерський аутсорсинг як метод антикризового управління. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. 2014. Випуск 9–1. Частина 2. С. 196–199.
10. Скакун Л. С. Бухгалтерський облік в умовах аутсорсингу: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Житомир, 2010. 21 с.
11. Бурко К. В. Бухгалтерський аутсорсинг як метод сучасного ведення бухгалтерії. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні проблеми науки та практики. 2019. № 8. С. 172–183.
12. Давидюк Т. В. Бухгалтерський аутсорсинг як інноваційний інструмент досягнення економічних переваг. Економічний журнал Одеського політехнічного університету. 2018. № 1 (3). С. 11–18.
13. Бачо Р. Й., Макарович В. К. Компаративний аналіз моделей організації надання послуг з бухгалтерського обліку: аутсорсинг, інсорсинг, косорсинг. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2019. № 2. С. 11–16. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2019-2\(43\)-11-16](https://doi.org/10.26642/pbo-2019-2(43)-11-16)
14. Пилипенко С. М., Мороз В. П. Організація бухгалтерського обліку на умовах аутсорсингу. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2020. № 6. С. 222–228.

References

1. Nazarenko O. V., Surovytska A. V. (2018). Outsorsynh bukhghalterskoho obliku: perevahy, nedoliky ta osoblyvosti zaprovadzhennya [Accounting outsourcing: advantages, disadvantages and features of implementation]. *Ekonomika ta derzhava [Economy and the state]*. No. 12. P. 50–54. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2018.12.50>
2. Volot O. I., Mytjko A. P. (2014). Bukhghalterskyj autorsyngh: sutnistj, klasyfikacija ta oblik [Accounting outsourcing: essence, classification and accounting]. *Formuvannja rynkovykh vidnosyn v Ukrajinі [Formation of market relations in Ukraine]*. No. 7. P. 76–79.
3. Pylypenko S. M., Banera N. P., Ghelej L. O. (2021). Klasyfikacija bukhghaltersjkogho autorsynghu ta dociljnistj jogho zastosuvannja v Ukrajinі [Classification of accounting outsourcing and feasibility of its application in Ukraine]. *Naukovyj visnyk NLTU Ukrajinu*. Vol. 31. No. 3. P. 80–84. DOI: <https://doi.org/10.36930/40310312>
4. Kesarchuk G. S. (2014). Bukhghalterskyj autorsyngh: ponjattja, vydy, perevahy ta nedoliky [Accounting outsourcing: concepts, types, advantages and disadvantages]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Economy*. Vol. 1. P. 201–204.
5. Liakhovich G. I. (2017). Stages of accounting outsourcing. *Business Inform*, [Online]. Vol. 4. P. 324–328. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_4_54 (accessed: 29 November 2023).
6. Skakun L. S. (2009). Buxgalterskyj autorsyngh: rozpodil vidpovidalnosti [Accounting outsourcing: the division of responsibilities]. *Bulletin of ZhSTU. Economic Sciences*. No. 4 (50). P. 155–159.
7. Romashko O. M., Shushakova I. K., Slobodjanyk A. O. (2021). Orghanizacija bukhghaltersjkogho autorsynghu na pidpryjemstvi [Organization of accounting outsourcing at the enterprise]. *Ekonomika ta suspiljstvo [Economy and society]*. Vol. 32. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/857/822> (accessed 29 November 2023).
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999). The Law of Ukraine “On Accounting and Financial Reporting in Ukraine”. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>. (accessed: 29 November 2023).
9. Momot V. M., Smoljak O. O. (2014). Bukhghalterskyj autorsyngh jak metod antykrizovogho upravlinnja [Accounting outsourcing as a method of anti-crisis management]. *Naukovyj visnyk Khersonsjkogho derzhavnogho universytetu. Serija Ekonomichni nauky*. Vol. 9–1. No. 2. P. 196–199.

10. Skakun L. S. (2010). Bukhghaltersjkyj oblik v umovakh outsorsynghu: avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.09. Zhytomyr, 21 p.
11. Burko K. V. (2019). Bukhghaltersjkyj outsorsyngh jak metod suchasnogho vedennja bukhghalteriji [Accounting outsourcing as a method of modern accounting.]. *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualjni problemy nauky ta praktyky* [Economy. Finances. Management: actual problems of science and practice]. No. 8. P. 172–183.
12. Davydjuk T. V. (2018). Bukhghaltersjkyj outsorsyngh jak innovacijnyj instrument dosjaghnennja ekonomichnykh perevagh [Accounting outsourcing as an innovative tool for achieving economic advantages]. *Ekonomichnyj zhurnal Odesjkogho politekhnichnogho universytetu* [Economic Journal of Odessa Polytechnic University]. No. 1 (3). P. 11–18.
13. Bacho R. J., Makarovych V. K. (2019). Komparatyvnyj analiz modelej orghanizaciji nadannja poslugh z bukhghaltersjkogho obliku: outsorsyngh, insorsyngh, kosorsyngh [Comparative analysis of accounting service organization models: outsourcing, insourcing, co-sourcing]. *Problemy teorii ta metodologiji bukhghaltersjkogho obliku, kontrolju i analizu* [Problems of the theory and methodology of accounting, control and analysis]. No. 2. P. 11–16. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2019-2\(43\)-11-16](https://doi.org/10.26642/pbo-2019-2(43)-11-16)
14. Pylypenko S. M., Moroz V. P. (2020). Orghanizacija bukhghaltersjkogho obliku na umovakh outsorsynghu [Organization of accounting on the terms of outsourcing]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadsjkogho. Serija: Ekonomika i upravlinnja* [Scientific notes of TNU named after V. I. Vernadskyi. Series: Economics and management]. No. 6. P. 222–228.